

2016-09-07

TJÄNSTESKRIVELSE
KUN 2016/79

Kulturnämnden

Yttrande över detaljplan för Saltsjöbanans upphöjning

Förslag till beslut

Kulturnämnden antar förslag till yttrande enligt bilaga 2 till tjänsteskrivelsens daterad den 6 september 2016.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kulturnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för Saltsjöbanans upphöjning. Av föreslagen detaljplan framgår att Saltsjöbanan höjs upp ovan mark på en brokonstruktion. Lokaler för handel, service, kultur och teknik planeras i en långsträckt byggnad under brokonstruktionen.

Det råder brist på lokaler för musik- och kulturskoleaktörer i Sickla Plania som ingår i Centrala Nacka och är den kommundel som kommer att ha störst befolkningstillväxt. Maestroskolan i Svindersvik, som ligger i närheten, kommer att byggas om och här finns lokaler som idag nyttjas för olika kulturverksamheter. Flera konstnärateljéer och verkstäder kommer att rivas i området och det finns ett stort behov av denna typ av lokaler i hela Storstockholm.

I delar av de lokaler som tillskapas när Saltsjöbanan upphöjs finns möjligheter att bygga lämpliga lokaler för kulturverksamhet. Även behov av verkstads- och ateljéytor bör beaktas i de framtida lokalerna. Arkitekturen kan vara nyskapande men man ska beakta de äldre industribyggnadernas karakteristisk avseende volym, material och kulör. Byggnaden ska uppfattas som lätt och transparent, signalera sammanlänkning och tillgänglighet. Nacka stationshus som är av kulturhistoriskt värde måste flyttas i samband med byggnationerna. Det är av vikt att ny placering sker i närheten av Saltsjöbanan och helst i närheten av nuvarande plats.

Ärendet

Kulturnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för Saltsjöbanans upphöjning. Av föreslagen detaljplan framgår att Saltsjöbanan höjs upp ovan mark på en

brokonstruktion. Lokaler för handel, service, kultur och teknik planeras i en långsträckt byggnad under brokonstruktionen.

Kulturnämnden ska bevaka frågor som rör behov av lokaler för olika verksamheter som nämnden finansierar som till exempel olika musik- och kulturskolor samt verka för att tillgången till möteslokaler för föreningar och civilsamhället tillmötesgår. Nämnden ska även uttala sig om kulturhistoriska miljöer som påverkas vid utvecklingen av Nacka.

Bakgrund – Sammanfattning av detaljplaneprogrammet

Projektet ingår i Nacka stad, i det nya, täta och blandade området som skapas på västra Sicklaön. Centralt i projektet är att minska den barriäreffekt Saltsjöbanan idag åstadkommer och skapa en mer sammanhängande stadsmiljö. Istället för att primärt uppföra en spårbroanläggning skapas ett byggnadsverk i stadsmiljö i vilken Saltsjöbanan blir en integrerad del. På grund av flera kommande kollektivtrafiksatsningar i området i form av Tvärbanan och utbyggd tunnelbana så innehåller planförslaget en upphöjning utan station. Dagens Nacka station tas alltså ur bruk enligt den föreslagna detaljplanen. Byggnadsverket uppförs på den plats där Saltsjöbanan löper nära Nacka station, mellan baksidan av Sickla galleria och Värmdövägen i höjd med Alphyddan och Svindersberg. Det blir en del i Nacka stad som växer norrut förbi Värmdövägen. Byggnaden rymmer såväl passager, handel, service, kulturverksamhet som teknikutrymmen i gatuplan. Den norra sidan av byggnaden utgör en viktig rumsbildare när Värmdövägen omvandlas till stadsgata.

Det är en långsträckt byggnad vars volym och byggnadshöjd anpassas till omkringliggande bebyggelse. Material och utformning präglas av stadens formspråk snarare än brokonstruktionens. Uttrycket är samtida eller nyskapande. Det finns ett tydligt förhållningssätt till Sicklas äldre industriområde. I markplan, under den upphöjda järnvägen passerar Simbagatan och Planiavägen och ansluter till Värmdövägen. På Simbagatan passerar gång- och cykeltrafik och på Planiavägen fordonstrafik.

Genom god fasadhantering med transparenta ytor för utblickar och indirekt belysning, ljusa rymliga passager, entréer längs hela fasaderna och i passagerna samt med lämplig belysning skapas förutsättningar för en trygg och säker stadsmiljö. Här kan skapas fysiska förutsättningar för ett stadsliv som präglas av tillgänglighet, goda kommunikationer och möten mellan bofasta, verksamma och besökare. Grundläggande är att staden ska ses som en helhet där befintliga kulturmiljöer och nya kvarter och platser tillsammans ger stadens karaktär.

Den långsträckta byggnaden ska ha en egen tydlig karaktär samtidigt som den anpassar sig till Sicklas äldre industriområde och omkringliggande bebyggelse. Arkitekturen kan vara nyskapande men man ska beakta de äldre industribyggnadernas karakteristisk avseende volym, material och kulör. Byggnaden ska uppfattas som lätt och transparent, signalera sammanlänkning och tillgänglighet.

Tillgänglighet

Planen möjliggör att området blir mer tillgängligt i och med att barriären som dagens spår utgör byggs bort. Med hjälp av upphöjningen skapas istället två passager med god tillgänglighet, dels för gång- och cykeltrafikanter dels för fordonstrafik.

Sociala konsekvenser

Planen möjliggör att människors rörelsemönster kan utökas. Bostadsområdena norr om Värmdövägen knyts samman med resten av Planområdet. Gång- och cykelpassagen vid Simbagatan utformas till en ljus och rymlig väderskyddad mötesplats, nära busshållplatser, tunnelbaneuppgångar, Sickla köpvarter och den kommande stadsgatan. Projektet bidrar till en tryggare och säkrare miljö. Det skapas passager och platser för möten där människor gärna rör sig och uppehåller sig. Planområdet gestaltas på ett sätt som minskar upplevelsen av otrygghet och risken för brott. Fasader samt entréer till lokaler längs fasadernas långsidor, passager, baksidor och andra ytor ges lämplig utformning, belysning och skyltning.

Kulturmiljö - Saltsjöbanan och Sickla industriområde

Söder, direkt gränsande till planområdet, ligger Sickla som är av lokalt intresse för lokalmiljövården. Sicklaområdet är en omvandlad industrimiljö med bebyggelse från 1890-tal till nutid.

I nordost, gränsande till detaljplaneområdet ligger Nacka Stationsbyggnad, utpekad som särskilt värdefull i kulturmiljöprogrammet. Nacka station har en välbevarad stationsbyggnad från 1895. Stationshuset är uppfört i nationalromantisk stil med rektangulär form, med senare tillbyggnader. Planen innebär att Nacka stationsbyggnad kommer att flyttas vilket får negativa konsekvenser för kulturhistoriska värden. En flytt påverkar byggnadens dokumentationsvärde kopplat till platsen och funktionen. Genom att flytta till ny plats kan dock byggnadens symbolvärde tillvaratas. En ny placering bör vara i närheten av Saltsjöbanan, företrädesvis i närheten av nuvarande plats.

Tidplan

Detaljplanen ska antas av kommunfullmäktige under 2017 och vinner laga kraft under andra halvan av 2017. Byggstart är tänkt att ske senast under början av 2018. Genomförandetiden beräknas till två-fyra år.

Enhetens analys och bedömning

Centrala Nacka, där Sickla Plania ingår, är den kommunedel som har den allra kraftigaste befolkningsökningen. Redan idag råder brist på olika typer av lokaler för musik- och kulturskoleanordnare samt lokaler för övrigt föreningsliv och civilsamhället. Maestro skolan i Svindersvik kommer att byggas om, här hyr idag flera musik-och kulturaanordnare lokaler. Kulturhuset Dieselverkstaden är trångbodd och står inför framtida översyn av befintliga lokaler.

I hela Storstockholm råder brist på lokaler och ateljéer och verkstäder för konstnärer. I Sickla Plania ligger idag Konstnärernas kollektivverkstad (KKV) som kommer att rivas för att ge plats för bostäder. I samma kommunedel ligger även fastigheten Klinten, före detta Färgfabriken, som idag bland annat inrymmer tre ateljéföreningar och Teater fredag som hyr lokaler här. På närliggande Nobelberget driver olika kulturföreningar idag teaterverksamhet och konserter i lokaler som kommer att rivas. För att skapa en levande stad bör lokaler till rimliga hyror säkerställas i detta område.

I delar av den byggnad som tillskapas när Saltsjöbanan upphöjs finns möjligheter att bygga verksamhetsanpassade lokaler för kulturverksamhet. De ligger i nära anslutning till andra kulturkluster och nära kommunikationer, vilket är bra för barn som är lite äldre och kan tänka sig att resa inom kommunen för att få möjlighet att delta i olika aktiviteter. Även verkstads- och ateljétytor bör inrymmas i den nya lokalerna.

Den långsträckt brobyggnaden är tänkt att anpassas till kringliggande bebyggelse. Planen beskriver även ett tydligt förhållningssätt till Sicklas äldre industriområde. Material och utformning präglas av stadens formspråk med glaspartier och rymliga passager snarare än en brokonstruktion.

Nacka stationsbyggnad som är av kulturhistorisk värde måste flyttas till annan plats och det är av vikt att en ny placering blir i närheten av Saltsjöbanan, helst nära nuvarande plats. Kultur- och fritidsenheten vill medverka i den utredning av ny plats som planen beskriver.

Ekonomiska konsekvenser

Planarbetet innebär inga ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden.

Konsekvenser för barn

Barns och ungdomars rätt och möjlighet till kulturella aktiviteter är ett av kommunens mål och gynnas om fler kulturlokaler byggs och görs tillgängliga för kulturverksamheter för unga i Nacka.

Bilagor

1. Planprogram för detaljplan för Saltsjöbanans upphöjning, KFKS 2016/514-214 projekt: 9241
2. Yttrande över detaljplan för Saltsjöbanans upphöjning, daterat 6 september 2016

Nadia Izzat
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Susanne Broman Kjulsten
Samhällsplanerare
Kultur- och fritidsenheten